

Årsmelding 2025

Helsesenteret for papirløse migranter, Oslo

Et samarbeid mellom Røde Kors og Kirkens Bymisjon
Med støtte fra Oslo kommune, Helsedirektoratet og Stiftelsen DAM

Innholdsfortegnelse

1. Helsesenteret	2
2. Pasientbehandling	3
<i>2.1 Pasientsammensetning</i>	<i>3</i>
<i>2.2 Helsebehov og tilbud</i>	<i>4</i>
3. Påvirkning og formidling	5
4. Bekymringer og veien videre	7
5. Pasienthistorier	8
6. Sluttord	8

1. Helsesenteret

Helsesenter for papirløse migranter har holdt åpent i 16 år. Senteret driftes, eies, styres og finansieres av Kirkens Bymisjon og Norge/Oslo Røde Kors. Helsesenteret gir helsehjelp til personer uten oppholdstillatelse i Norge. Det kan være personer som:

- har fått endelig avslag på sin asylsøknad.
- har fått oppholdstillatelse/statsborgerskap inndratt.
- ikke er registret i det norske systemet.
- har oversittet midlertidig oppholdstillatelse/visum.
- er bortvist/utvist fra landet.
- er tilreisende EØS-borgere uten helsetrygdekort og andre muligheter.

I tillegg til å yte helsehjelp og gi helseinformasjon til papirløse migranter, har Helsesenteret som målsetning å bidra til at papirløse migranter får helsehjelp i det ordinære helsevesenet, og å dokumentere og løfte fram papirløse migranternes helsesituasjon. Overordnet mål for Helsesenteret er å bli overflødige. Legge ned senteret ved at papirløse migranter får tilgang til helsehjelp, og medisiner i det ordinære helsevesenet.

Helsesenteret tilbyr tverrfaglig helsehjelp ved hjelp av frivillige helsepersonell, miljøarbeidere og tolker. I 2025 har 127 frivillige (sykepleiere, leger inkl. spesialister som gynekolog og øyelege, psykologer, bioingeniører, farmasøyter, jordmødre, tannleger, tannpleiere, fysioterapeuter, optikere, sosionomer, miljøarbeidere og tolker) engasjert seg på senteret, i til sammen 3.2 frivilligårsverk. Frivillige har bidratt til at vi har kunnet holde åpent 140 dager, fordelt på 93 dager med drop in, og 47 dager med avtaler. I tillegg har vi organisert helsegrupper på Kirkens Bymisjons akuttovernatting om blant annet diabetes og kvinnehelse, samt traumeyoga på Helsesenteret. Helsesenteret har i 2025 hatt prosjektmidler fra Helsedirektoratet som har muliggjort ekstra fokus på hiv og seksuelt overførbare sykdommer, samt seksuell og reproduktiv helse. Vi har også hatt prosjektmidler fra Stiftelsen DAM for å øke kunnskap om, og bidra til en bedre behandling for pasienter med diabetes.

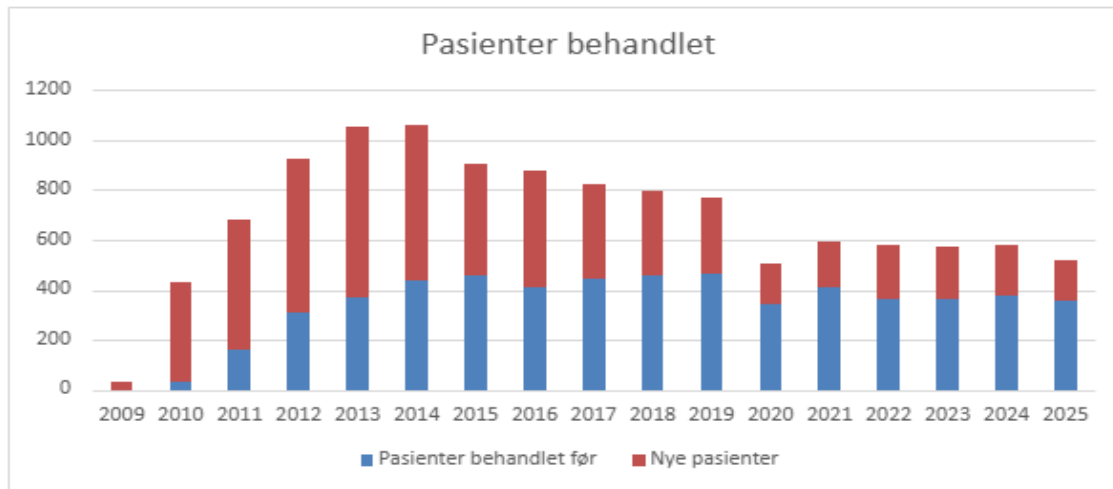
I 2025 har Helsesenteret hatt sju ansatte fordelt på 5,1 årsverk. Ansatte har ledet og koordinert virksomheten, og lagt til rette for frivillig helsepersonell og pasienter. Enkelte ansatte, som lege og jordmor har egne pasientkonsultasjoner. Vi bemanner også vakttelefon som er åpen 5 dager pr uke der vi gir råd og veiledning til pasienter, helsepersonell og andre som ønsker bistand på feltet.

Helsesenteret har et brukerråd som møtes regelmessig, og som kommer med viktig innspill til senterets arbeid. Vi har også en "feedback-boks" der pasienter kan gi anonymisert tilbakemelding.

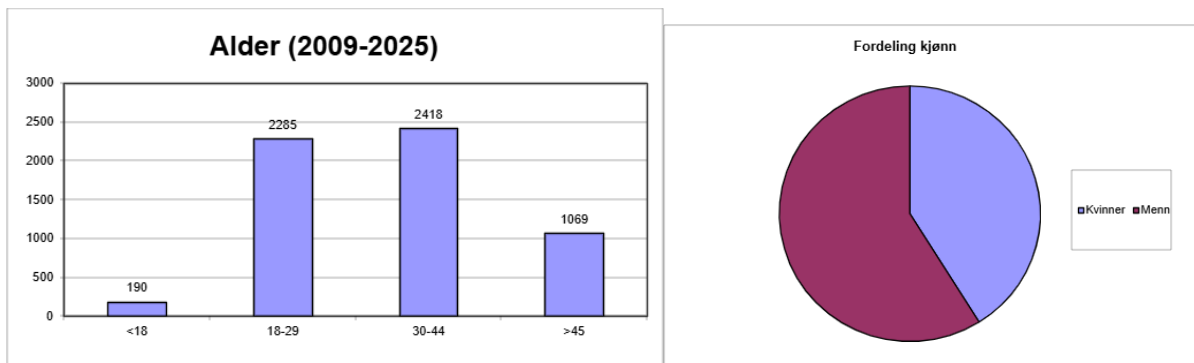
2. Pasientbehandling

2.1 Pasientsammensetning

Helsesenteret har gitt behandling til 521 pasienter i 2025. Det er 61 færre enn i 2024. 164 av pasientene var nye pasienter, hvilket er 40 færre nye enn i fjor.

295 var kvinner og 225 var menn og en ukjent. 4 var barn. Største aldersgruppen var over 45 år, etterfulgt av 30-44 år. Pasientene kom fra 67 land der de største gruppene er Romania (43% av pasientene), Etiopia, Somalia, Iran, Eritrea, Afghanistan og Irak.

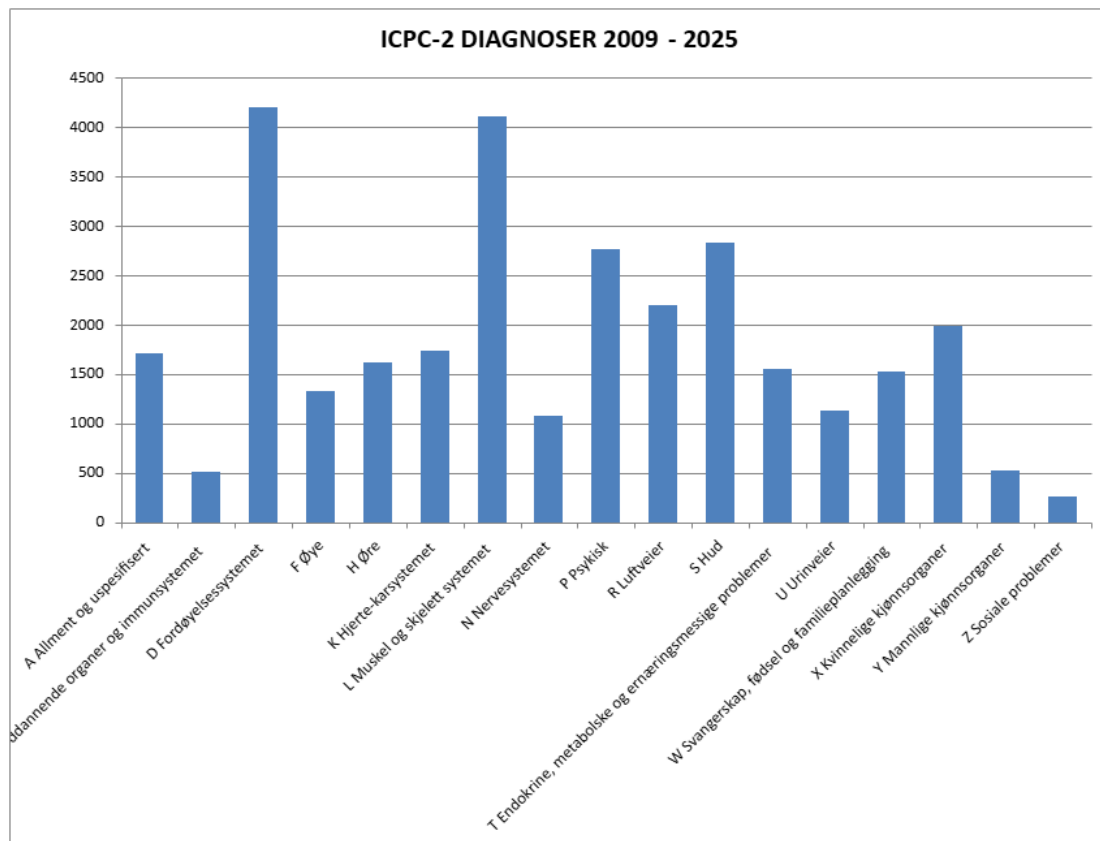
Kun 2 barn ble i 2025 registret på Helsesenteret, men vi har sendt henvendelser til bydels/kommuneoverleger og hjulpet over 8 barn med å få legetjeneste i bydel/kommune. Halvparten av de nye pasientene var fra Romania. Øvrige kom fra 36 ulike land.

2.2 Helsebehov og tilbud

Helsesenteret har i 2025 utført 2093 konsultasjoner, fordelt på somatisk helse 1616, psykisk helse 270, tannhelse 169, og sosiale konsultasjoner 47.

Det er flere konsultasjoner, særlig innenfor tannhelse og psykisk helse, enn i 2024. I den somatiske kategorien inngår drop in til sykepleier/lege og avtaler til lege, gynekolog, jordmor, fysioterapeut, og øyelege/optiker. I snitt har vi hatt 15 pasienter på en åpningsdag.

Pasientene presenterte et variert helsebehov der det meste kunne behandles på primærhelsenivå. Helsesenteret bruker diagnosesystemet ICPC2. Leger, psykologer og jordmødrer satte til sammen 5185 diagnoser i 2025. Den største diagnosegruppen var *muskel og skjelett*, fulgt av *fordøyelsessystem*, *hud*, *psykisk helse*, *hjerter- karsystemet*, *allment og uspesifisert*, *kvinnelige kjønnsorganer* og *T Endokrine, metabolske og ernæringsmessige problemer*. Under er oversikt over alle diagnoser siden Helsesenteret åpnet i 2009.

I 2025 har vi møtt 20 gravide kvinner som vi har satt i kontakt med helsestasjon/sykehus for videre oppfølging. Vi har veiledet kvinner som ønsker provosert abort, og fulgt opp i etterkant med tilbud om prevensjonsveiledning. 40 kvinner har fått bistand til familieplanlegging i 2025. Vi har tatt flere livmorhalsprøver, og henvist inn til spesialisthelsetjenesten ved behov. Vi ser kvinner som kommer med plager relatert til overgangsalder, og andre kvinnehelserelaterte sykdommer og spørsmål.

Vi har sendt 168 henvisninger til spesialisthelsetjenesten 76 av disse handlet om behov som røntgen, CT, ultralyd og gastroskopi, og 90 var til spesialist og 2 til DPS. 14st ble avvist, hver av 7 st. med argument at pasienten ikke hadde rett til helsehjelpen. I tillegg setter vi pasienter i kontakt med helsestasjoner, Olafia og andre tilgjengelige helsetjenester utfra behov.

Betaling er en stor bekymring for pasientene, og mange kan kvie seg å oppsøke og/eller ta imot helsehjelp i frykt for store fakturaer. Vi har i 2025 hjulpet pasienter med å kreditere 202 fakturaer i spesialisthelsetjenesten til kr 459 974.

Tannproblemer er et hyppig helseproblem i pasientgruppen. Vi har tilbydd tannhelsetjeneste for pasienter 3-4 ganger pr mnd, totalt 160 konsultasjoner. De fleste tannbehandlinger var akutte. I tillegg hadde vi et samarbeid med Tannhelse uten grenser i forbindelse med jul der 11 pasienter fikk behandling. Vi har samarbeidet med tannlegevakten ved stengt klinikk og har i enkelte tilfeller fått henvist pasienter med akutte behov dit.

I 2025 ble det gjennomført 270 konsultasjoner innenfor psykisk helse. Pasienter får individuell behandling og støttesamtaler hos psykolog, psykiater og psykiatrisk sykepleier, både ved timeavtale og drop-in. Siden høst 2025 har Helsesenteret tilbudt månedlig traume-yoga. To pasienter ble henvist til og fikk tilbud på DPS og tre pasienter fikk tilbud på familievernkantor. Mange pasienter opplever normale reaksjoner på en krevende livssituasjon. Vanlige problemstillinger er angst, stress, situasjonsbetinget psykisk ubalanse, depresjon, søvnforstyrrelser og posttraumatiske reaksjoner. Det kan være utfordrende å skille psykisk uhelse fra belastningene de lever med.

Papirløse migranter har svært begrensede sosiale rettigheter, hvilket fører til prekære situasjoner og behov. Under åpningstid gir miljøarbeidere informasjon i venterommet om helserettigheter og hvor pasienter kan få dekket grunnleggende behov. Helsesenteret samarbeider feks med Refugees Welcome og Norsk Folkehjelp om utdeling av klær. Med hjelp av 47 sosionomkonsultasjoner har vi kunnet bistå pasienter med for eksempel å utløse rettigheter og å komme i kontakt med steder for mat, overnatting, juridisk hjelp og nettverk. Enkelte saker er komplekse og vanskelig å få hjelp med i hjelpeapparatet, og behovet for tettere oppfølging kan være utfordrende innenfor våre rammer.

3. Påvirkning og formidling

Nettverk

Helsesenteret er godt kjent i helsevesenet, og får flere henvendelser fra helsestasjoner, sykehus mm. I tillegg deltar vi i flere fagnettverk og samarbeider med organisasjoner som Mennesker i Limbo der vi kan nå ut til målgruppen og med sykepleier på Kirkens Bymisjons akuttovernatting. Helsesenteret jobber også noe oppsøkende, og gir info til andre lavterskeltiltak som møter

målgruppen vår. Vi har et samarbeid med Norsk Folkehjelp Kristiania der frivillige fulgte pasienter 14 ganger til avtaler i 2025.

Helsesenteret har siden oppstart en samarbeidsavtale med Diakonhjemmet sykehus som tar pasienter pr bono. Ca. halvparten av våre henvisninger i spesialisthelsetjenesten går dit.

Kompetanse og formidling

Helsesentret har over tid sett at det er et behov blant helsepersonell for økt kompetanse om hvordan gi helsehjelp til denne pasientgruppen i det ordinære helsevesenet. Derfor har vi, sammen med Røde Kors, Lovisenberg diakonale høyskole, SEMI Bergen og Helsesenteret i Bergen, utviklet et e-læringskurs for helsepersonell i møte med papirløse migranter. Vi lanserte kurset på Legens hus i september sammen med Legeforeningen, og ble invitert til Ahus og OUS for å promotere kurset. Kurset har blitt lagt til på fagplattformer som Kompetansebroen, og på Helsedirektoratet sin side. Det ble også skrevet flere artikler i ulike fagblader og nyhetsbrev.

Helsesenteret har i 2015, med økonomisk støtte fra Stiftelsen DAM, hatt et ekstra fokus på diabetespasienters oppfølging av lege og øyelege. I tillegg har vi gjennom Helsedirektoratets tilskuddsordning seksuell helse, hatt et seksuelt helseprosjekt der vi samarbeidet med sexolog fra Sex og samfunn. Ansatte og frivillige har fått økt kompetanse, og vi har fra september prøvd ut en ny seksuell helseveiledningstjeneste på Helsesenteret for de som erfarer seksuell uhelse, og/eller har erfart seksualisert vold og overgrep.

Helsesenteret har bidratt/vært del av årets bostedsløshetsundersøkelse i samarbeid med NIBR OsloMet. Vi har hatt en masterstudent fra UiO som gjør datainnsamling om tannhelsen i pasientgruppen vår. I tillegg har vi hatt 11 antall undervisninger om helsehjelp til papirløse på flere høyskoler og universitet og vi har tatt imot feltbesøk og studenter i praksis. Vi har deltatt med poster på Nordisk Jordmor konferanse i Danmark, og på den Europeiske Sosialarbeider konferansen i Oslo der vi i tillegg bidro i et symposium. Vi er aktivt medlem av PICUM, samt deltatt på nordisk samling i Stockholm der vi besøkte Läkare i Världen og Röda Korset sine helsetilbud for papirløse migranter og tilreisende EØS borgere.

Påvirkning

Helsesenteret arbeider for at Oslo Kommune lokalt, og Storting/regjering nasjonalt tar et større ansvar for ivaretagelse av papirløse migranternes helse. Vi har vært en aktiv pådriver i 2025. Vi har gitt høringsinnspill til blant annet folkehelse, fastlegeforskriften, tannhelse, til Norges 7 rapport til ØSK komiteen, og til ECRIS 7 evaluering av Norge. Vi har sendt innspill til samtlige partiers partiprogram og formidlet krav til ny regjering. I samarbeid med Legeforeningen organiserte vi et frokostseminar om helsehjelp til papirløse, hvor også statssekretær Usman Mushtaq deltok. Helsesenteret har hatt besøk av representanter fra samtlige partier i Helse- og sosialutvalget samt deltatt på innspills møte i Helse- og sosialutvalget og innspill i forbindelse med Oslo kommune

budsjettet. Vi har deltatt på møte med Helsedirektoratet i forbindelse med tildelingsbrevet/oppdraget de fått fra HOD, om informasjon og kompetansehevende tiltak for papirløse migranter og helsepersonell.

Høst 2025 fikk Helsesenteret kjennskap til personer som var medisinsk evakuerte fra Gaza, og deres pårørende som var i behov av helsehjelp. De hadde ikke fått informasjon om hvor de skulle henvende seg bistand ifht helse. Vi meldte bekymring til helsebyråden som gjennomgikk saken, og innrømte at det skjedd en feil, og tydeliggjorde ansvaret videre. Vi stilte også opp i media.

4. Bekymringer og veien videre

EØS borgere uten andre muligheter

Mobile EØS borgere uten helsetrygdekort er blitt en stor del av Helsesenteret sin pasientgruppe. Til tross for rett til å besøke Norge har denne gruppen svært begrenset tilgang til helsehjelp, og havner i en liknende situasjon som papirløse migranter. De kan ikke bruke Oslo kommune sitt legetilbud for bla turister. Pasientene er ofte i prekære livssituasjoner med dårlige levekår. En annen gruppe pasienter som oppsøker Helsesenteret i økt grad er personer med D-nummer som mangler midler til å betale for helsehjelpen. Helsesenteret er opptatt av at pasientene skal ha tilgang på helsehjelp, og medisiner. Vi samarbeider med Bymisjonssenteret som gir sosialfaglig råd og veiledning. Vi skal også sammen med UiO og Oslo kommune helseetaten starte opp et prosjekt der en pasientgruppe av personer med D-nummer skal tilbys fastlege. Vi håper det vil være med på å belyse helseutfordringene, og forplikte kommunen i å delta i gode løsninger som kan ha overføringsverdi også for de andre pasientgruppene på Helsesenteret.

Kompetanse i pasientgruppen

For at helsehjelpen skal være reell er kompetanse om egen helse, helsevesenet og helserettigheter viktig. Helsesenteret erfarer at det er stort behov for slik kompetanse i pasientgruppen og vi bruker god tid til dette i samtale med pasientene. For å bidra ytterligere starter vi opp et tiltak der vi, sammen med Mennesker i Limbo og Røde Kors, skal utvikle videoer på ulike språk med tilpasset informasjon. Arbeidet skjer parallelt med at vi bidrar til Røde Kors sin kartlegging om helsesituasjonen for papirløse på asylmottak.

Forpliktende løsninger

Til tross for aktivt påvirkningsarbeid og flere positive møter har politikerne hverken på nasjonalt eller lokalt nivå kommet med strukturelle løsninger som kan bedre papirløses tilgang til helsehjelp. Helsedirektoratet fikk i oppdrag av Helse- og omsorgsdepartementet å revidere rundskrivene til

forskriften om *Helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket*. I tillegg skulle de vurdere kompetansehevende tiltak for helsepersonell og for papirløse migranter. Fristen var 31.12.2025. Nå venter vi på resultatet. At barn og gravide fortsatt ikke har rett på fastlege, og at kronisk syke må gå uten tilgang på nødvendig medisin og oppfølging er alvorlig og konsekvensene er alarmerende. Vi har forventninger til nytt rundskriv, og at Oslo kommune i 2026 realiserer sin plikt som kommune, å sørge for at alle, også papirløse migranter og tilreisende EØS borgere i byen får nødvendig helsehjelp.

5. Pasienthistorier

Vi har mange historier fra pasienter på Helsesenteret i 2025. Her deler vi to av dem.

Helsesenteret har over tid fulgt en pasient med nedsatt funksjonsevne og sammensatte helseproblemer. Pasienten, en eldre kvinne, har vært igjennom traumatiske opplevelser og er i en svært vanskelig situasjon. Hun har blant annet fulgt opp med psykolog og lege samt fått henvisning til sykehus. Vi har koordinert samarbeid med flere helseinstanser og dokumentert hennes helsesituasjon og behov for oppfølging. Dokumentasjonen ble i pasientens oppholdssak og hun har nå fått oppholdstillatelse og rettigheter i Norge. Helsesenteret støtter henne i overgang til ordinære tjenester.

Helsesenteret har i flere år fulgt opp en pasient som er alene mor. Pasienten er nå gravid og har erfaring fra vanskelige svangerskap. Hun fikk påvist kronisk sykdom etter undersøkelse på Helsesenteret. Hun får oppfølging på sykehus, helsestasjon og av lege og kvinnehelse på Helsesenteret. Pasienten har strevd med å få legehjelp til barna ettersom barn ikke har krav på fastlege. Helsesenteret tok kontakt med bydelsoverlegen og barna har nå fått en lege. Vi har også bistått sosialfaglig med praktisk hjelp og tiltak for familien. Det er gledelig at pasienten nå har fått oppholdstillatelse og vi bistår henne i overgangsprosessen.

6. Sluttord

Vi ønsker å takke våre samarbeidspartnere og ikke minst våre frivillige som bidratt på Helsesenteret i 2025. Dere har vært avgjørende for helsetilbudet på senteret og er viktige støttespillere i påvirkningsarbeidet med å sikre likeverdige helsetjenester til alle i Norge, uavhengig av juridisk status. Kampen fortsetter og forhåpentlig vil vi i 2026 oppleve at myndighetene tar et større ansvar for primærhelsetilbudet for pasientene våre.

Rom for alle